

# ФРАНСОА КЛЕМАН КИТЪТ

Превод от френски: Неделчо Драганов, 1979

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Пътят беше почти син, плочникът — бледосив и после изведнъж започваше мръсният пясък, осеян с бодли, портокалови кори и смачкани хартии.

Те бавно крачеха един до друг, пъхнали стиснатите си юмруци дълбоко в джобовете. Рамената се движеха в такт с крачките. И двамата бяха със сини дочени панталони и моряшки рубашки. Керю носеше около врата си, плътно затегнато, парче изкуствена коприна, което два пъти бе увито около врата му. Той беше по-нисък от Льо Гюан, по-дебел и по-блед. С брадичка, пъхната в копринената кърпа, той смучеше празната си лула, като гледаше другаря си отдолу нагоре.

Всъщност Льо Гюан не бе висок, но отдалеч неговата мършавост му придаваше величествена осанка. Той имаше хлътнаги гърди, червено лице и две големи бръчки отдясно и отляво на носа си. Когато пушеше цигара, издаваше брадичката си напред.

— Шефът кога си идва? — запита Керю.

Льо Гюан се спря, погледа малко морето:

— Тебе какво ти влиза в работата? — каза той на края.

— А, добре — рече Керю.

— Първо, той не е никакъв шеф, а служител. Това е написано върху картата ми. Един шеф...

— Все пак той ти плаща, нали така — рече зложелателно Керю.

Льо Гюан повдигна горната си устна, но не каза нищо и продължи пътя си: десен крак — дясно рамо, ляв крак — ляво рамо. Керю трябваше да потича малко, за да се изравни с него.

— Нищо лошо не виждам в това — рече той с хленчещ глас. — Лодка за разходка, разбира се, не е като търговския флот, но все пак... Ако нямах пенсия, може би и аз щях да дойда на някоя лодка за разходка.

— Да, но ти си кретен — каза спокойно Льо Гюан.

— Ти пък, ако се мислиш за много хитър.

— Слушай — каза Льо Гюан, — остави ме на мира. Когато ти се пие, ставаш зъл. А на теб ти се пие, защото нямам с какво да те почерпя. Е, хайде, остави ме на мира. Върви си, върви.

Той се обърна и с жест „измете“ високия бряг на Сен Адрес доковете, кейовете, подемните кранове, къщите на Хавър, над които се издигаха мачтите на един голям кораб.

— Разкарай се, потърси някого, който ще ти предложи в тази мръсотия...

Керю беше роден в Хавър и винаги беше живял в този град, с изключение на военната си служба, която прекара в Шербург. Не можеше да търпи Льо Гюан да говори лошо за неговия град.

— Ти самият си мръсотия — каза той, изоставайки малко, — мръсотия, която разхожда хората по морето.

Льо Гюан се изсмя късо и глухо:

— Виждаш ли — и ти също. Обаче и тебе те хранят увеселителните корабчета. Забележи, не казвам, че не си прав. Лодка за разходка не е професия за моряка. Занаят за разсилен, това разбирам. И то тук, при тия диваци. А в Лориан...

Льо Гюан не познаваше баща си. Но майка му беше от Лориан. Тя бе дошла в Хавър преди раждането на Льо Гюан, с един работник от Арсенала, който искаше да работи в корабостроителницата. Когато той я изостави, тя остана, защото не беше много инициативна. Но за нея Лориан се бе превърнал в някакво чудо. Тя често бе говорила на сина си за Лориан.

— Лориан — каза Льо Гюан — това е рай. Там морето е синьо, чисто. Пристанището му е два пъти по-голямо от тукашното, и то само за разходка. И там уважават летовниците. Защото това са истински летовници. Пълно е със състезателни яхти — отиване и връщане до Ню Йорк, ескадри от кръстосвачи. И градът е хубав, чист, с миризма на палачинки из всички улици...

— Ти ходил ли си там? — запита Керю, който знаеше отговора, но винаги му бе интересно да чуе думите на приятеля си.

— Не, но аз зная. Ах! Лориан! И знаеш ли, там виното е само алжирско. Най-малко четиринадесет градуса и почти нищо не струва.

— Само алжирско — каза Керю.

И изведнъж той заговори бързо:

— А защо ти не отидеш там? Защо никога не си ходил? Все пак вече си на петдесет години...

Льо Гюан го погледна със своите малки, остри очи:

— Какво като съм на петдесет? Няма да отида пеша я!

— Ами влаковете?

Льо Гюан го имитира:

— Ами влаковете?

Той погледна фасата си — късче пожълтяла тръбичка, полуизпразнена от тютюн — и рече с нормалния си глас:

— Ами сменянето на влаковете? Помисли ли за това? Трябва да се отиде в Руан, да се смени влака, да се отиде в Ман, още веднъж да се смени влака. Значи...

Той замълча.

— Ти не отиваш там, защото нямаш пари — каза философски Керю. — Или пък не е чак дотам хубаво, колкото искаш да го изкараш.

Льо Гюан повдигна рамене, напусна циментирания тротоар и тръгна по хълма, осеян с жълти храсти към морето. Керю го последва, дишайки тежко.

Известно време те вървяха мълчаливо по мекия пясък, който се сригваше под стъпките им и пълнеше обувките им. Щом стигнаха до линията на прилива, където пясъкът беше гладък, твърд и пружиниращ, Керю каза присмехулно:

— Лориан... Само един бретонец може да вярва на такива глупости. В Шербург аз се срещнах с лорианци. Най-тъпите, най-мръсните, най-бедните, ами да... Пък и познавам хора, които са ходили там. Връщаха се и разправяха после... Някакво жалко пристанище, нищо и никакво пристанище, пълно с железариите на военната ескадра. Твоят Лориан е чисто и просто едно пристанище, пълно със старо желязо...

Льо Гюан вървеше бързо, гледайки право пред себе си. Другият го следваше, доколкото можеше — задъхваше се. Така че неговата реч беше накъсана от въздишки и мълчание и беше почти неразбираема. Льо Гюан гледаше пред себе си малкия каменен вълнолом, който отделяше плажа. Той се преструваше, че се интересува от гледката. Така поне не чуваше всичко, което мърмореше глупакът. Зад камъните нямаше вятър. Там на пясъка можеше да се поспи малко. Като достигна подножието на каменните блокове, той ги огледа с поглед на познавач, после, помагайки си с ръце, започна да се изкачва по тях.

Керю остана на пясъка.

— Какво те прихваща? — каза той. — Не, ама наистина, какво те прихваща?

Льо Гюан се изкачи на вълнолома и сега можеше да види брега от другата страна. Изведнъж той се изправи и цяла минута остана съвършено неподвижен.

— Какво има? Какво виждаш? — попита Керю.

— Качи се и ти, ще видиш...

После пъргаво и ловко Лъо Гюан се прехвърли на другата страна и изчезна от очите на своя другар. Няколко минути, продължавайки да стои на пясъка, Керю викаше:

— Какво виждаш, кажи де, какво виждаш?

И понеже Лъо Гюан не отговаряше, малкият човек се ядоса и извика колкото можеше:

— Нищо не виждаш... Това е като твоя Лориан...

Лъо Гюан го бе забравил. Крачейки с големи крачки до самите вълни, той вървеше към това, което току-що бе открил. На тридесетина метра от вълнолома, изхвърлена с малко вода, бавно се поклащаше една чудовищно голяма риба, най-малко осем метра дълга.

Когато приближи съвсем, Лъо Гюан започна да я оглежда, отдалечи се, отиде на сухия пясък и се спря на няколко крачки точно срещу чудовището.

— Кит — рече той с най-естествен глас, сякаш Керю беше до него.

Почти веднага пак заговори:

— Да, един кашалот.

Той се наведе, видя малкото отворено око сред сивата маса, устата без устни и близо до врата огромна рана, побеляла от морската вода, но от която още течеше кръв.

— Мъртъв е — заключи Лъо Гюан.

Сега пред него се простираше линията на къщите, които тичаха към Хавър, градът не се виждаше, но над всичко продължаваха да стърчат пристанищните кранове. Щом съгледа Керю, той се усмихна. Слисан от това, което вижда, Керю идваше към него и вървеше ребром като рак.

— Какво се въртиш около тая мърша? — запита той със скимтящ глас.

— Това е кашалот.

— Поне сигурен ли си, че е умрял? Защото, ако само е в безсъзнание... я виж, той мърда...

— Още ли ти се пие? — запита Лъо Гюан. — Да? Е, добре, тук е пълно е вино, чуваш ли ме, пълно с вино, бъчви с вино...

— Какво — отвърна Керю — подиграваш ли се с мен? Имало вътре вино!

Льо Гюан го погледна и поклати глава:

— Толкова си глупав, че просто да те смачка човек между два камъка. Но това сега не е важно. Слушай: искаш ли да пиеш една чаша? Добре. Ще отидеш на кея за разходки. Нали знаеш къде е „Гоелан II“: ще се качиш на борда и ще вземеш от предната кабина двата брезента и заедно с тях кълбото с новите въжета. А, и чакай: едно старо скъсано платно, което е на етажерката, като влезеш вдясно. И бидон с катран... (Той килна фуражката си и се усмихна). Това е всичко.

— Слушай, ама ти да не си полудял? — запита Керю. — Как ме виждаш натоварен с всичките тия боклуци? Има поне два километра. Пък и не това ще ми донесе нещо за пийване. Я ми кажи какво искаш да правиш?

— Да ти спечеля кинти, за да купиш литри. Виж...

С енергичен жест Льо Гюан показа изхвърленото чудовище.

— Виждаш ли го? Е, добре, аз ти го казвам: той е пълен с вино за този, който умее да мисли. Слушай: какъв ден сме днес? Май че събота, а? Събота сутрин. След два часа тук наоколо ще бъде пълно с хора. И утре също. Представи си, че заградим това животно със стени или брезент и всеки, който иска да го види, трябва да плати десет сантима, а? Загря ли?

— Не е лошо — каза Керю.

— Хайде тогава, тичай. И се върни бързо. Без да се спиращ.

— А катрана?

— Ще видиш там. Тичай.

— Ами ако ме сметнат за някакъв крадец? Ако твоят шеф е там?

— Няма да бъде там. Пък и всеки знае, че си ми приятел. Тичай...

Керю изгуби повече от час за отиване и връщане. През това време Льо Гюан не видя никого. От време на време вятърът донасяше детски гласове, които се чуваха от другата страна на дигата, но никой не се показваше.

Льо Гюан се бе излегнал край своето откритие, право върху чакъла и с нахлупена фуражка и ръце зад тила мечтаеше. И той също не би се отказал да изпие една чаша. Но животът бе лошо скроен, Льо

Гюан не беше като Керю, който само пиеше. Е, разбира се, и той пиеше, но преди всичко, когато скучаеше. А когато, скучаеше, това означаваше, че няма работа, тоест пари. Дълго време служеше при един стар добряк от Руан, който идваше всяка седмица за два или три дни дори и през зимата. Когато не излизаше в морето, той все чоплеше нещо на борда, чистеха палубата, боядисваха яхтата. Виж, това беше шеф. Но той много бе остарял. Бе продал кораба си и може би вече е умрял. Льо Гюан не знаеше нищо. Той бе намерил нов шеф, някакъв лекар от Париж, който имаше една страшно хубава яхта „Гоелан II“. Но какво правеше с нея... Една малка разходка през юни, после през август и през цялото лято само пет или шест уикенда и винаги с жени. И никаква друга работа. Една обиколка в открито море и все правеше разни забележки, и все даваше разни заповеди. О, не, лоши. От рода на „Льо Гюан, мили мой“... Абе, един жалък тип. Пък и начина да му плаща... Един запис в началото на месеца. Със скуката и Керю парите хвъркваха за три дни. После трябваше да се чака. При стария от Руан беше съвсем друго. Всяка седмица един малък заем, един малък аванс. Човек знаеше докъде може да си позволи. Пък и това вдъхваше уважение. Знаеш с какъв човек имаш работа. Докато с тези запаси...

Льо Гюан изглежда бе задрямал, защото не усети кога Керю се бе върнал. Той изведнъж хвърли целия си товар на пясъка.

— Ето, спечелих си моя литър. Господ да ми е на помощ, такава жега...

Льо Гюан бавно се вдигна, оправи фуражката си.

— Не си свършил още — рече той. — Трябва да отидеш там — горе, да потърсиш дъски, колове, разни неща, за да се опъне платното.

Той посочи зад пътя някакъв строеж, ограден с дървена ограда, Керю се заинати:

— А, не! Сега е твой ред. Аз достатъчно се потих. Пък и ти какво ще донесеш, ако аз свърша цялата работа? Ако аз отида, защо ще делея кинтите с теб, а? Виж...

Льо Гюан дълго и грижливо го разглежда, после се усмихна:

— Аз — рече той, сочейки кашалота — донесох това. Аз го намерих. Това е моя плячка. Моя е. Не познаваш ли закона, а? И идеята е моя. Защото ще ти кажа: ако ти сам бе намерил това животно, щеше да го погледаш и после щеше да отминеш. Хайде, отивай да намериш

дъски. Тичай. Колкото по-бързо бъде направено, толкова по-бързо ще имаме кинтите и по-бързо ще има какво да пиеш.

— Но ако никой не дойде? — запита Керю, гледайки безлюдния бряг.

— Не се тревожи. Тръгвай.

Докато другият се отдалечаваше, влачейки крака, Льо Гюан направи инвентаризация на донесените материали. После избра сухо място и разпротря малкото скъсано платно, което му бе донесъл Керю, отвори бидона с катран и се изправи, търсейки нещо с поглед. Съгледа едно парче дърво, чисто и гладко като кост, което му се видя подходящо. Потопи внимателно единия му край в катрана, и служейки си с него като с четка, започна да рисува букви върху платното. Когато свърши, отдалечи се и препрочете своя текст:

ЕНТЕРЕСЕН МОРСКИ ИКЗЕМПЛЯР  
ПОУЧИТЕЛЕН  
КИД — КАШИЛОТ

Не бе твърде сигурен за правописа на думата „кашалот“. Може би с „д“ накрая. Той се поколеба един миг, после вдигна рамене. Във всеки случай ще разберат.

Керю се върна натоварен с дърва. Те бързо издигнаха пред животното откъм сушата нещо като параван, доста примитивен, но ефикасен. Като забиваше един кол в мекия пясък, Керю каза:

— Сега е отлив, добре, но когато дойде приливът, водата ще нахлуе тук. Ще помете всичко, и животното също...

Льо Гюан се спря, размисли. Беше ядосан, че сам пръв не се сети за това. За щастие една мисъл спаси честта му:

— Мислих вече за това — рече той. — Веднага щом спечелим малко кинти, ти ще отидеш в града, ще пиеш една чаша и ще кажеш на Коапел да дойде със своя джип и с едно здраво въже. Ще го завържем за опашката и ще го извлечем на сухия пясък.

Коапел беше дребен гаражист-монтъор, който понякога оправяше моторите на увеселителните яhti. Когато привършиха работата си и животното не можеше вече да се види откъм сушата, слънцето жулеше и беше много горещо.



— Хайде, сега да започнем с рекламата.

Върху платното катранът бе почти изсъхнал. Льо Гюан внимателно вдигна единия край на платното.

— Помогни ми — рече той на Керю.

Носейки платното като шлейф, двамата се изкачиха на дигата. После закрепиха с въженца платното върху скалите срещу плажа, седнаха отгоре на вълнолома и зачакаха.

Почти веднага деца, после и възрастни се приближиха. Плажът беше покрит с голи тела.

— Какво е това? — попитаха любопитните. — Истински кит ли е? Къде е той? Може ли да се види?

Льо Гюан тържествуваше. Той се изправи и вдигна ръце:

— Да, това е истински кит. И може да се види. За десет сантиметра. Там е написано. Ако обичате да ме последвате...

Скоро върху чакъла се образува истинска опашка от хора в бански костюми, които чакаха, за да влязат зад завесата от платно, пред която стоеше Льо Гюан. На другия край, откъм морето, Керю извеждаше посетителите и гонеше децата, които се опитваха да видят, без да платят. Когато сирената на пристанището изсвири за обед, джобовете на Льо Гюан бяха пълни с монети, но броят на посетителите започна да намалява. Льо Гюан даде два франка на своя приятел и му заръча да доведе Коапел. Дори помисли да му даде и пари, за да купи нещо за ядене, но навреме се отказа. Приливът започваше и трябваше бързо да се извика гаражистът. Ако станеше премного богат, Керю можеше да се напие и да забрави за какво е отишъл в града.

В три часа, когато летовниците се върнаха, животното беше на безопасно място и приливът не можеше да го отвлече. Когато Коапел изтегляше кита, той се обърна на едната си страна и сега под корема му се виждаше издупина, която приличаше на женска гърда.

През целия ден имаше посетители. Льо Гюан претъпка джобовете си с монети. Без да говори, почти без да се движи, той разделяше своите клиенти на малки групи, настаняваше ги около животното, после ги пъдеше, за да очистят мястото за следващата група.

От време на време Керю се оплакваше полугласно: бил гладен и жаден, топло му било, уморен бил. Лъо Гюан нито бе пил, нито бе ял от предната вечер. Но не обръщаше внимание на това. Такива работи не се случват всеки ден, това бе нещо, което трябваше да се използва веднага, докато трае интересът. Няма намерение в бъдеще да става укротител на морски животни я!

Едва когато се мръкна, Лъо Гюан се почувствува уморен. Наоколо вече нямаше никой. Той направи знак на Керю.

— Ще си хапнем при Мате — каза той.

Преди да влязат, Лъо Гюан погледна Керю:

— И затваряй си плювалника, ако искаш да получиш кинти.

— Но...

— Казах вече.

Вечеряха мълчаливо и всеки изпи по два литра, за да наваксат изгубеното време. Лъо Гюан гледаше само в чинията си. Храната и алкохолът му действуваха добре. Но Керю се разлигави както винаги. От време на време той си позволяваше да се кикоти гласно.

След сиренето Лъо Гюан плати и стана:

— Идваш ли?

— Къде?

— Да не си мислиш, че ще го оставя сам през цялата нощ, а?

Утре е неделя...

— Няма да изхвърчи — рече Керю, като се хилеше.

Лъо Гюан вдигна рамене:

— Ами ако други ни го вземат? Идваш ли?

Със стиснати устни Керю поклати глава:

— Не. И дай ми кинти, още съм жаден.

И понеже Лъо Гюан се колебаеше, той се наведе към него:

— Дай ми кинти или ще разкажа всичко.

Побеснял от яд, Лъо Гюан извади две шепи монети и ги стовари на масата. От съседната маса някой се изсмя:

— Това е невероятно! Сигурно си обрал някой вестникопродавец...

Лъо Гюан се промъкна между масите и излезе.

В шест часа сутринта двама полицаи го събудиха.

— Какво е това? — запитаха те.

Лъо Гюан се изправи, леко зъзнейки от студ:

— Аз го намерих. Той е мой.

Двамата мъже влязоха зад брезента, погледнаха малко. Изглеждаха заинтересовани. По-младият забеляза гърдата на корема. Най-после те се показаха отново:

— Ваш е — рече по-възрастният. — Вие сте го открили. Но аз ви казвам: внимавайте. Не е моя работа, но за да показвате това нещо за пари, е необходимо разрешение. А и трябва да се махнете от брега. На нас ни е все едно, но ако има оплаквания...

По-възрастният погледна небето:

— Голяма горещина ще бъде днес. Между впрочем той започва да мирише. В края на краищата вие трябва да вземете мерки...

Журналистите пристигнаха към обед, когато десетки любопитни чакаха реда си. По усет те се обърнаха към Лъо Гюан, но Керю настоя и той да фигурира на снимката. Те мериха животното, разтваряха устата му, гледаха гърдата. Като си тръгваше, фотографът каза:

— Тук наоколо не мирише на рози.

Сега кожата на животното беше потъмняла. На Лъо Гюан му изглеждаше, че китът става по-плосък, някак си по-малък. Искаше да каже на Керю да отиде да потърси някаква кофа и да залее тялото с морска вода. Но се отказа. Не беше сигурен дали водата активизира или забавя разлагането. Малко след шест часа Лъо Гюан имаше желание да ритне по задника едно момче в бански костюм, тънко и загоряло от слънцето, което излизаше от ограденото място, стискайки с два пръста носа си и надувайки бузи.

Най-после настана нощ и стана по-хладно. Лъо Гюан не отиде да вечеря. Той само каза на Керю да му донесе литър вино и една баничка с месо. Керю се съгласи. Лъо Гюан знаеше защо: вечерта, останал сам при Мате, той бе разказал на всички за кита. През целия ден рибари и моряци минаваха, подиграваха се, Лъо Гюан не отвърщаше нищо. Но сега предимството бе на негова страна.

През нощта видя кучета и няколко котки. На двадесетина метра от брега, легнали върху вълните, чайките чакаха от предната вечер.

Лъо Гюан спа малко, защото трябваше да бди над всичко. Много пъти той обиколи животното, натискайки тук и там с показалеца си върху кожата, за да опита плътността на месото. Още се държеше доста добре. Дори Лъо Гюан имаше впечатление, че миризмата намалява.

В шест часа двамата от пристанищната полиция отново се появиха.

— Това е заразно — рече по-младият. — С вятъра, който духа от тази страна, човек усеща миризмата чак в Сен Адрес.

— Преувеличавате — рече Лъо Гюан.

— Преувеличавам ли! — каза по-младият, — ами всички тия кучета и котки, дето се въртят наоколо? Да не би да са научили новината по телефона?

— Какво да направя?

— Вижте какво — рече младият, — трябва да очистите това нещо от тук. Вие сте собственикът, вие сте отговорен. И ако не го направите, ще ви ударя една глоба и службата по чистотата ще се заеме с това. За ваша сметка естествено.

— Попитайте в някоя кланица — каза старият.

— Да — рече Лъо Гюан, — докога трябва да го махна?

— Най-късно тази вечер — каза младият.

— Утре — поправи го старият. — Утре, ако няма оплакване. Но утре вечер...

Той махна с ръка.

— Хайде, ние свършихме — добави той. — Прибираме се...

— Да...

Лъо Гюан ги гледаше как се отдалечават, ядосан, че сега Керю не е тук. Приятелят му дойде към девет часа, донасяйки още вино и хляб.

— Остани тук — му каза Лъо Гюан, — пази кита от кучетата.

— Какво има, къде отиваш?

Лъо Гюан поклати глава:

— Аз имам работа.

— А клиентите?

Керю се настани пред завесата в позата на собственик. За два дни гребенът му се бе изправил. А в очите му се съзираше някакъв победоносен пламък.

— Днес няма да има много. Ще можеш и сам да се справиш.

— Разбира се — рече Керю.

Първият собственик на някаква кланица се изсмя в лицето на Лъо Гюан:

— Един кит, казваш, но ти даваш ли си сметка? Той е пълен с лой, много лой. Ще имам за много седмици, какво ще го правя?

— Да, но това е хубаво, полезно животно — каза Лъо Гюан. — Само мазнина, месо и кожа. Да не говорим за челюстта и зъбите. Лесно е да се пренесе и изобщо...

Собственикът беше дебел, почти стар човек. Той погледна Лъо Гюан.

— Зная — каза той. — Не казвам, че няма какво да се спечели от този кит. Бих ти помогнал. Но не съм екипиран.

— Добре — рече Лъо Гюан, — толкова по-зле.

В момента, когато излизаше от вонящия му двор, човекът го извика:

— Можеш да попиташ в кантората зад Корабостроителница 1. Те използват всичко за консерви. Може би твоето животно ще ги заинтересува.

Трябваше да пресече целия град. Лъо Гюан измина пътя пеш, защото не познаваше добре квартала и не знаеше къде са автобусните спирки и още защото вървенето му помагаше да мисли... Беше готов да направи някои отстъпки за цената. На вид животното трябваше да тежи около три тона. Три тона, най-малко един тон мас. По пътя Лъо Гюан видя една млекарница. Изведнъж той влезе вътре и извика над главите на клиентите:

— Колко струва едно кило обикновено масло?

Осведомен за цената, той продължи пътя си. Десет франка... Но маста е по-евтина. Особено китовата мас. Да речем, десет пъти по-малко. За един тон това прави хиляда франка. Сто хиляди стари франка. Сто хиляди. Дори може би сто и петдесет хиляди, ако се сметне кожата и месото. Пък и трябваше да се мисли за Керю. Да, петдесет хиляди за Керю.

Кантората представляваше огромно здание без прозорци. На вратата пазеше някакъв арабин.

— Искам да видя шефа — каза Лъо Гюан.

— Не е тук. Той е в Париж.

Арабинът изглеждаше доволен, че знае нещо, което неговият събеседник не знаеше.

— Кога се връща?

— Не ми е известно — рече арабинът.

Като помълча малко, той добави:

— Той никога не идва тук. Господин Шарл е този, който идва...

— Господин Шарл тук ли е?

— Той — да! — рече арабинът.

За малко Лъо Гюан не го изруга, но се сдържа. Не обичаше арабите, но сега не бе дошъл тук, за да се бие.

Господин Шарл беше слаб мъж, с тъжен израз на лицето, много добре облечен. Той търпеливо изслуша разказа на Лъо Гюан, зададе един или два въпроса и поклати глава.

— Това не ни интересува — рече той. — Само транспортът ще изчерпи печалбата ни. Сам разбирате, че при това положение не бих могъл да купя вашето животно. Съжалявам, наистина...

Отначало Лъо Гюан помисли, че господин Шарл се готви да се пазари и искаше да го подпомогне.

— Не ще ви поискам скъпо — рече той. — Вие ще имате най-малко един тон мас, без да броим месото и костите. Ще се разберем...

Мършавият човек поклати глава:

— Не, не става дума за цената. Просто не можем да го вземем.

Беше сериозен, това се чувствуваше. Изведнъж Лъо Гюан си спомни за двамата полицаи. Времето си течеше. Ако трябваше да плати глоба... След като си поживя и остави малко пари и на Керю, оставаха му двеста и четиридесет франка. Ако се наложеше да ги даде...

— А ако ви го дам почти за нищо, да речем, съвсем без пари? — запита той със стиснато гърло.

Господин Шарл пак поклати глава и стана:

— Не — рече той. — Дори и пари да ми дадете, пак не мога.

— Но кой би го взел? — запита Лъо Гюан.

Човекът вдигна вежди:

— Не зная. Може би някой дребен собственик на кланица, който в момента няма никаква работа... Знам един... намира се близо до Ионвил. Можете да го попитате... Но, знаете ли...

— Къде се намира този Ионвил?

— По пътя за Руан. Вземете автобуса...

Лъо Гюан се върна на плажа чак към седем часа вечерта. Беше уморен, боляха го краката. Опитал бе всичко. Бе отишъл и в Ионвил, оттам го бяха изпратили в някакво малко селище. Бяха му се подиграли. Селяни, които дори делфин не бяха виждали никога. Какво остава за един кит... Никой не го искаше.

Сега Лъо Гюан бе обезкуражен и гладен. През всичкото време Керю бе ял и пил. Беше полупиян. В погледа му имаше нещо престорено, лъжливо. Той с мъка се вдигна, за да посрещне своя съдружник.

— Дори можех да не вися през всичкото време тук — рече Керю, — никакви посетители днес...

И той обърна джобовете на панталона си, за да покаже, че няма пукнат грош.

Въпреки умората Лъо Гюан го погледна и отгатна: веднага забеляза на земята до оградата старата матроска рубашка на Керю. Той я сграбчи за омазнената ѝ яка и я разтърси с ръка.

— Лъжец — рече той.

— Но — рече Керю.

— Много си тъп, дръж.

С умората и безпокойството, които го бяха налегнали, един-единствен начин му оставаше да запази достойнството си: презрението. С безразличие той пусна рубашката, заобиколи оградата и влезе вътре. В оскъдната светлина на сумрака китът изглеждаше зле: мръсен, тъжен, грохнал. Лъо Гюан дълго гледа трупа. Още не бе късно да се спаси. Да върне материалите на мястото им, да изостави животното и да се укрие няколко седмици. Полицията няма да тръгне да го гони я! Внезапно той видя Керю, който бе взел матроската си рубашка и здраво я притискаше до тялото си. Дебелият човек чакаше, мислеше. Той не смееше да гледа направо, а лицето му имаше отвратителен, почти порочен израз. Той още се страхуваше да не загуби монетите, които издуваха рубашката му, и дори да бъде бит. Но в същото време съзираше провала на своя приятел, този провал, който ще бъде за него победа. Лъо Гюан се намръщи:

— Запази си грошовете — каза той, — но остани тук, докато аз отида да вечерям. Не бива да се допускат кучетата.

— Момчетата от пристанището минаха следобед — рече той със сладникав глас. — Те смятат, че китът вони. Така де... то си е и вярно. Какво ще правиш!

Той сияеше от удоволствие. Лъо Гюан го гледаше с искрено презрение:

— Искаш да знаеш какво ще правя, а? Ами добре, утре ще разбереш. Докато чакаш, изпълнявай заповедите ми, защото и без това

нищо друго не умееш да вършиш...

И с бързи крачки той отново пое пътя за града, без да се обърне. Но мисълта, че провалът му скоро щеше да стане явен за всички, просто го обезсилваше и в същото време го караше да беснее.

Той хапна малко, но пи много и бързо, без да говори, без да мисли. Така че когато се върна на плажа, не беше пиян, но някак си натежал, заинатен в своето отчаяние и в своята упоритост. С жест той прогони Керю:

— Хайде, отивай да гризкаш, крадец такъв! И няма нужда да се връщаш тази вечер... Аз ще пазя сам.

Керю изглежда разбра, че Льо Гюан бе пил много. Той мълчаливо се отдалечи, вървейки ребром като краб; но щом стигна пътя, той се изправи и извика, заливайки се от смях:

— Май че няма нужда да се връщам, защото ти ще офейкаш тази нощ... Защото май че нищо не можа да измислиш, а?

Льо Гюан бавно се надигна и отвърна:

— Ако утре в девет часа сутринта не си тук, цялата печалба ще запазя за себе си, чуваш ли? Цялата печалба, дори ако спечеля хиляди...

— Охо! — отвърна Керю.

Един миг той се поколеба, после се реши и пое пътя за града. Когато си тръгна, Льо Гюан седна и запали цигара.

Нощта бе мека. Льо Гюан по-скоро усети кучетата още преди да ги чуе. Стана, взе по един камък във всяка ръка и тръгна към тях, без да ги вижда. Веднага чу шума от отдалечаващите им се стъпки.

„Не трябва да заръфат месото — помисли си Льо Гюан, — вкусят ли, вече не ще мога да се освободя от тях.“

Един миг той остана прав, с камъните в ръце, заслушвайки се и гледайки нощта.

„Месеът ще изгрее към единадесет часа“ — помисли той.

После отново седна на пясъка. След четвърт час кучетата се върнаха. Той хвърли срещу тях камък и стана отново. Кучетата побягнаха, но изглежда едно от тях бе минало откъм морето и се бе нахвърлило върху корема на мъртвото животно. Льо Гюан обиколи кита, но кучето бе избягало. Облегна се на кита и зачака луната. Изведнъж хвърли фаса си и каза:



— Боже господи, боже господи... но, боже господи, боже господи!...

Бе побеснял от гняв. Искаше да се появят ония от пристанищната полиция. Нека да му заповядат нещо, нека да му съставят акт... Ще видим... Той намери едно солидно парче дърво, тънко и жилаво като палка, опита здравината му, като шибна с пръчката няколко пъти земята и започна да обикаля кита. Кучетата, животните, полицията, всички са един дол дренки. Това огромно, омекнало чудовище е негово и на никого няма да позволи да се докосне до него. Този огромен мех беше неговата чест, неговата надежда. Беше му дошло до гуша и от този кит, и изобщо... Но докато той реши, никой няма право да се докосне до животното. Никой. Само да не го бъркат с Керю... Може да разхожда с яхта летовници, но въпреки това не е като Керю...

Месецът изгря и той видя кучетата. За миг, за да мине по-бързо времето, реши да ги допусне до кита, после да ги пребие с тоягата. Но кучетата бяха също като Керю. Страхът им бе по-силен от желанията. Льо Гюан се почувствува уморен, но не изостави бденето. Големият кит бе станал част от самия него. Той не знаеше защо е тук, не знаеше за какво ще послужи неговото бдение, но нямаше смелост да изостави кита. Продължаваше да пази. Сякаш в това виждаше изход. И тази упоритост го караше да забрави умората си и тъгата си.

В края на краищата и нощта свърши. Какво ли щеше да му донесе този ден? Скоро ще се появи Керю, после тези от пристанището, после... Льо Гюан не знаеше какво. Човек не се убива, като си удря главата с тояга. Ако имаше пистолет, може би щеше да си тегли куршума... Тук беше и морето, но той знаеше да плува. Пък и за да достигне до дълбокото, трябваше да напусне плажа, да отиде при кейовете... Льо Гюан не можеше да се махне оттук.

Хората от пристанищната полиция пристигнаха към осем часа и този път от двете страни; поне така помисли Льо Гюан.

Най-напред видя да се приближават, без да бързат, двамата полицаи в своите сини униформи. Както вечерта и предишните дни, това бе същата двойка, един стар и един млад, но днес те носеха заповеди. Льо Гюан ги гледаше като хипнотизиран, еднакво готов за борба и за бягство. В този момент на пътя спря някаква кола. Трима

мъже облечени в тъмни костюми, като чиновниците от канцелариите, слязоха от колата. Репортьорите, които бяха вече идвали, ги придружаваха.

Изведнъж Льо Гюан се почувствува хванат като в капан, унищожен. Добре бяха организирани нападението тези мръсници. Дори и пресата беше налице. Липсва само този кретен Керю.

Льо Гюан стисна зъби. Той губеше, но не ще хленчи... Може би вече няма никакви изгледи да се измъкне, но поне ще им покаже как се държат хора като него.

Цивилните, облечени в тъмните си костюми, вървяха по пясъка право към него. Те се усмихваха. Льо Гюан изпитваше желание да цапне по муцуната журналиста, който се хилеше. Другите си вършеха работата, но този... Льо Гюан пхна ръце в джобовете си.

— Добър ден — поздрави журналистът. — Тези господа идват от Париж специално да видят вашето животно. Те са от Музеума и са видели моята снимка във вестника...

— Ние пристигнахме снощи — каза един от цивилните, — но твърде късно и не искахме да ви безпокоим... Позволете ми да ви се представя...

Другите двама вече се въртяха около кита. Те разговаряха нещо помежду си и Льо Гюан, който гледаше ръката, протегнатата към него, ги чуваше, без да разбира това, което казваха. Нищо не разбираше. И двамата униформени все повече се приближаваха, крачейки със своите ботуши.

Изведнъж един от цивилните, който беше при животното, се върна и стисна Льо Гюан за лакътя:

— Поздравления — рече той, — точно това е, което мислехме. Извънредно рядък екземпляр. Описан е много пъти и в Лондон имат един скелет от този вид. Но доколкото ни е известно, никъде в света не съществува нито един екземпляр, който да е в цял и непокътнат вид.

— Но — рече Льо Гюан със слаб глас — той е разложен, вони като истинска мърша.

Мъжете се засмяха:

— Формалинът ще оправи всичко.

— Искате ли да го продадете? — запита журналистът.

— Ами добре — отвърна Льо Гюан.

— Точно за това сме дошли — рече един от цивилните, — ето писмото на директора на Музеума. Аз съм упълномощен да ви предложа за този великолепен екземпляр сумата пет хиляди франка. Нови, естествено...

— Кога? — запита Лъо Гюан.

— Ами... Веднага. Вие ще подпишете разписка, с която да удостоверя, че Музеумът е собственик, когато го вдигнем оттук, и аз ще ви дам чека, който вие незабавно може да осребрите в банката.

— Аз ще ви заведа с колата си — рече журналистът.

— Трябва да прибера и брезентите — каза Лъо Гюан.

Мъжете се усмигнаха.

— Ще ви помогнем да ги отнесете.

Лъо Гюан вдигна поглед, видя полицаите, които сега бяха само на десетина крачки, и зад тях — Керю, прав в края на пътя. Той гледаше, готов всеки миг да офейка. Тогава Лъо Гюан въздъхна дълбоко и бавна усмивка плъзна по устните му.

— Къде трябва да подпиша?

После, когато получи чека, той се обърна към полицаите:

— Ако идвате заради мършата, обърнете се към тези господата, те ще го вземат. Сега те са собствениците.

На края той погледна с превъзходство журналиста:

— Ако обичате да ме заведете веднага в банката... По пътя ще оставим брезентите в яхтата. И също, ако обичате...

Обърна се към Керю, но той бе изчезнал. Тогава Лъо Гюан се усмигна истински и завърши започнатата фраза:

— И ако обичате да карате бързо, защото аз не съм оттук и трябва да взема влака. Аз съм от Лориан, господата, и ще се върна у дома...

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.